

Р. АРЛАНОВА

ARLANOVA R.

*аспірант, Академія адвокатури України
(Науковий керівник – доцент В. І. Бояров)***ЩОДО СУТНОСТІ ВІДСТОРОНЕННЯ ВІД ПОСАДИ В КРИМІНАЛЬНОМУ СУДОЧИНСТВІ****ABOUT THE REMOVING FROM OFFICE IN CRIMINAL PROCEDURE**

*Тези доповіді на Науковій конференції аспірантів, молодих вчених і практиків
«Актуальні питання законодавчого й організаційного забезпечення здійснення правової допомоги в Україні»,
27 березня 2015 року, Київ, Академія адвокатури України*

Відсторонення від посади підозрюваного (обвинуваченого), як запобіжний захід, займає особливе місце серед інших заходів кримінально-процесуального примусу. Це пов'язано з тим, що цей захід обмежує для людини конституційне право кожного на працю (ч. 1 ст. 43 Конституції України) та право громадян на доступ до державної служби (ч. 2 ст. 38 Конституції).

Цей інститут пройшов достатньо довгий шлях історичного розвитку. Зокрема, у Статуті кримінального судочинства (1864 р.) вперше є згадка про такий захід процесуального примусу, як відсторонення від посади. Стаття 1100 Статуту передбачає, що «...посадові особи, що передаються суду під час перебування на службі, можуть бути тимчасово відсторонені, або зовсім відсторонені від посад». Однак, при цьому, підстави, цілі та процесуальний порядок застосування цього заходу примусу в Статуті не були прописані. В подальшому, відсторонення від посади, вже за часів СРСР, було передбачено, наприклад, ст. 145 КПК РРФСР (1922 р.), ст. 147 КПК України (1960 р.) та ін.

В чинному кримінальному процесуальному законодавстві України (глава 14 КПК) умовами відсторонення особи від посади є: наявність кримінального провадження про вчинення злочину середньої тяжкості, тяжкого або особливо тяжкого злочину (або незалежно від тяжкості – вчинений службовою особою правоохоронного органу: прокуратури, внутрішніх справ, служби безпеки, Військової служби правопорядку у Збройних Силах України, Національного антикорупційного бюро України, органів охорони державного кордону, органів доходів і зборів, органів і установ

виконання покарань, слідчих ізоляторів, органів державного фінансового контролю, рибоохорони, державної лісової охорони та інших органів, які здійснюють правозастосовні або правоохоронні функції [1]), а також визнання особи підозрюваною або обвинуваченою (ст. 154 КПК).

Підставами для застосування зазначеного запобіжного заходу будуть дані, які отримують слідчий або прокурор, що вказують на те, що підозрюваний (обвинувачений), якщо він буде залишатись на посаді, може перешкоджати кримінальному провадженню, відшкодуванню шкоди, а також продовжувати займатися злочинною діяльністю, пов'язаною з його трудовою діяльністю. Саме ці дані представляють слідчому судді слідчий, прокурор під час клопотання про обрання цього запобіжного заходу. До таких даних відносяться: факти приховування активів, приховування (знищення) документів бухгалтерського обліку, зaborона працівникам підприємства, установи співпрацювати з досудовим слідством та ін. (протоколи допитів, огляду, обшуку; інформація, яку офіційно отримана від оперативних підрозділів та ін.). При цьому відсторонення від посади не допускається, якщо слідчий, прокурор не доведе слідчому судді (судді), що існує обґрунтована підозра щодо вчинення кримінального правопорушення такого ступеня тяжкості, що може бути підставою для його застосування; потреби досудового розслідування виправдовують такий ступінь втручання у права і свободи особи, про який йдеться у відповідному клопотанні слідчого, прокурора; може бути виконане завдання, задля виконання якого слідчий, прокурор звертається з таким клопотанням.

Отже метою застосування зазначеного заходу є: забезпечення належного порядку кримінального провадження; відшкодування спричиненої злочинном шкоди, а також перешкодження продовженню злочинної діяльності, яка пов'язана з трудовою діяльністю (можна також вважати, що відсторонення від посади переслідує й іншу мету – забезпечення виконання обвинувального вироку: тобто майбутнього покарання у виді позбавлення права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю, передбаченого у ст. 55 КК України).

Таким чином, сутність відсторонення від посади в кримінальному судочинстві України можна визначити, як захід кримінально-процесуального примусу, що застосовується в передбаченому законом порядку стосовно підозрюваного (обвинуваченого) з метою забезпечення належного порядку кримінального провадження, відшкодування спричиненої злочинном шкоди, а також перешкодження продовженню злочинної діяль-

ності, яка пов'язана безпосередньо з трудовою діяльністю і полягає у тимчасовому недопущенні особи, яка перебуває у певних службових відносинах з органами державної влади та місцевого самоврядування, підприємствами, установами чи організаціями, до виконання своїх функціональних обов'язків або забороні виконувати роботу, яку вона виконувала, або займатися діяльністю, якій вона займалася.

Треба зазначити, що, враховуючи тимчасовий характер зазначеного заходу, строк його дії не може перевищувати строків досудового розслідування або судового провадження.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ:

1. Закон України «Про державний захист працівників суду і правоохоронних органів» // Відомості Верховної Ради України. – 1994. – N 11. – Ст. 50